

Tarasova O. About the Status of «a Literary Concept» in the System of Linguistic Terminology.

Correlation of «concept», «concept of culture» and «literary concept» is analyzed. The features of the literary concept as well as its definition are presented in the article. The challenge of the problem is caused by the ambiguous nature of the concept in literature. The author considers current approaches to the interpretation of literary concept as a writer's consciousness unit. The article considers explication of literary concepts. These issues are closely related to the theoretical methodology of cognitive poetics, literary conceptology. This approach is due to the necessity of studying the literary concept on the basis of complex philological positions. The theoretical principles of the literary concept principles in modernist French Poetic Discourse of the first half of the XX century are curtailed. The paper deals with the problem of creative activity in Paul Eluard's poetic works. The article is concerned with the analysis of language means that represent the literary concept «voyance» in poems of Paul Eluard. The reference to the art texts of different poetic movements is viewed perspective in the light of combining cognitive and synergetic paradigms.

Key words: author's picture of the world, concept of culture, literary concept, poetic sense.

Шевченко Лариса
(Київ)

УДК 81'373

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ «ГОСПОДЬ» (НА МАТЕРІАЛІ НОВОГО ЗАВІТУ)

У статті на основі концептуального аналізу розглядається вербалізація концепту «Господь» як одного з найбільш значимих у тексті Нового Завіту. Такий напрям дослідження вважаємо перспективним у зв'язку з важливим місцем і значною роллю ключових концептів культури у системі духовних цінностей суспільства. Пропонуємо модель опису концепту через його мовні параметри, основну увагу при цьому приділяємо виявленню структурно організованої множини концептуальних ознак, що демонструють змістовну сутність концепту, особливості його мовної репрезентації.. Аналіз сполучуваності слова-номінанта концепту дозволяє здійснити моделювання його смислового каркасу. Реконструкція змісту концепту передбачає аналіз усіх текстових засобів, які використовуються для його вербалізації. Він постає як складне утворення, що включає в себе різні текстові характеристики. Обов'язковими процедурами при цьому є з'ясування дериваційного гнізда слова-номінанта концепту, виявлення контекстів, у яких воно вживається, формування на їх основі концептуальних полів і ліній, Це послужило основою для моделювання структури концепту «Господь», дало змогу представити його смислове наповнення.

Ключові слова: Новий Завіт, концепт, концептуальне поле, концептосфера, реконструкція концепту.

Постановка проблеми. Серед багатьох напрямків концептуальних досліджень одним із актуальних є присвячений вивченню ключових, культурно значимих концептів мовної картини світу. Науковці вважають основною метою концептуального аналізу «виявлення парадигми культурно значимих концептів і опис їх концептосфера» [2, с. 80]. Вивчення таких концептів відкриває можливості для ширшого осягнення культурного світу нації, для виявлення особливостей провідних концептів, обумовлених її культурно-історичним розвитком, для глибшого розуміння її духовних цінностей. «Ключові концепти культури займають важливе положення в колективній мовній свідомості, а тому їхнє дослідження стає надзвичайно актуальною проблемою. Доказом тому служить поява словників найважливіших концептів культури» [5, с. 76].

Особливе місце серед значимих для мовної картини світу концептів займають біблійні поняття. Біблія є, безумовно, унікальним явищем в історії людства. Вона є Божим одкровенням Себе людському роду, описом взаємовідносин Бога з людиною, Його волі як творця людини. Вона покликана являти людям Боже одкровення, істину, показувати шлях спасіння. Ця Вічна Книга відіграє особливу роль у житті людства, справляючи величезний вплив на його історію, мову, літературу та культуру. Вважаємо, що висвітлення концептуалізації провідних понять Святого Письма є шляхом до з'ясування духовних цінностей, закладених у його тексті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню окремих біблійних концептів присвячені ряд робіт сучасних вітчизняних і зарубіжних лінгвістів. Так, у дисертаційних дослідженнях аналізуються закономірності моделювання концептосфери «Бог» [6; 1]. У ряді статей знайшли відображення низка біблійних понять, зокрема, праведність, беззаконні, справедливість, світло, темрява [7; 8; 9]. Тлумаченню смислу євангельських притч Ісуса Христа присвячена робота Анни Вежицької [4].

Метою статті є дослідження вербалізації на матеріалі Нового Завіту одного з провідних біблійних концептів – *Господь*. Визначена мета передбачає розв'язання таких завдань: 1) аналіз синтагматичних і парадигматичних зв'язків найменування *Господь* у досліджуваному тексті; 2) формування на їх основі концептуальних полів – об'єднаних спільною семантикою засобів репрезентації концепту; 3) утворення концептуальних ліній – однорідних у смисловому відношенні концептуальних полів; 4) моделювання змісту досліджуваного концепту.

З'ясування концептосфери найменування *Господь* передбачає перш за все виявлення мовних засобів його вербалізації, тобто методика концептуального аналізу базується на аналізі сполучуваності слова-репрезентанта концепту. Дослідники, описуючи специфіку концепту, зазначають, що «концепт – це не особливий тип абстрактних імен, а особливий ракурс їхнього розгляду, що об'єднує всі види знань і уявлень, що накопичені народом і проявляються в сполучуваності імені» [10, с. 51–52]. Ті мовні засоби, які входять до номінативного поля концепту, забезпечують його опис у процесі лінгвістичного дослідження. На їх основі формуємо концептуальні поля – мовні утворення, що містять семантично однорідні концептуальні ознаки, які моделюють зміст концепту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Концепт *Господь* є одним із провідних понять Нового Завіту, що вживається у тексті (разом з його дериватами) 630 разів. Він постає у вигляді складного комплексу, утвореного внаслідок поєднання і перетину трьох концептуальних ліній, які формуються численними концептуальними полями, що характеризують основні напрямки розвитку досліджуваного найменування.

Перша концептуальна лінія, яка виникла завдяки сполучуваності слова *Господь* із найменуваннями *Ісус Христос* (*Ісус*, *Христос*), *Бог*, формує уявлення про те, що Ісус Христос, Бог є Господом. Активне використання досліджуваного концепту в контекстах із зазначеними словами дозволяє кваліфікувати цю лінію як одну з важливих його складових, яка моделюється численними текстовими компонентами. Наприклад: *Господь же Ісус*, по розмові із ними, вознісся на небо, і сів по Божій правиці (Мар. 16:19) (3). Він слово послав для Ізраїлевих синів, благовістячи мир через *Ісуса Христа*, що *Господь Він* усім (Дії. 10: 36); *І* побивали камінням Степана, що молився й казав: *Господи Ісусе, прийми духа мого!*... (Дії. 7: 59); *Бо коли ти устами своїми визнаватимеш Ісуса за Господа, і будеш вірувати в своїм серці, що Бог воскресив Його з мертвих, то спасешся* (Рим. 10: 9); *Я знаю, і пересвідчений у Господі Ісусі, що нема нічого нечистого в самому собі; тільки коли хто вважає що за нечисте, тому воно нечисте* (Рим. 14: 14); *Ісус відповів: Перша: Слухай, Ізраїлю: наш Господь Бог Бог єдиний. І: Люби Господа, Бога свого, усім серцем своїм, і всією душею своєю, і всім своїм розумом, і з цілої сили своєї! Це заповідь перша! А друга однакова з нею: Люби свого ближнього, як самого себе! Нема іншої більшої заповіді над оці!* (Мар. 12: 29-31); *Він же буде Великий, і Сином Всевишнього званий, і Господь Бог дасть Йому престола Його батька Давида* (Лук. 1: 32); *А Ісус відказав йому в відповідь: Сказано: Не спокушай Господа Бога свого!* (Лук. 4: 12); *Бо для вас ця обітниця, і для ваших дітей, і для всіх, що далеко знаходяться, кого б тільки покликав Господь, Бог наш* (Дії. 2: 39) та ін. Таким чином, одна з концептуальних ліній поняття *Господь* формується завдяки інформаційним параметрам, які демонструють, хто є Господом. Системотвірною для моделювання смислової структури концепту стала його активна сполучуваність із словами *Ісус Христос* і *Бог*, яка демонструє, що айн формується у напрямку: «Ісус Христос є Господом, Бог є Господом».

Експлікація іншої концептуальної лінії «Господь – люди» здійснюється на основі демонстрації тих дій Господа, які стосуються людей. Вона представляє багатство текстових зв'язків поняття *Господь* із лексико-семантичними одиницями Нового Завіту, відкриваючи різні сторони стосунків Бога і людей. Компонентами цієї концептуальної лінії, як правило, є

найменування людей (людина, люд, народ, син, дитина, слуга, чоловік, жінка, сліпий, сліпечь, муж, пан, дружина, брат, браття, мати, недужий, учень, юдей, геллен, Ізраїлеві сини, коліно, в'язень, проповідник Євангелії, раб, муж, поганин, побожний, безбожний, праведний та ін.), а також імена людей, їх займенникові відповідники та описові найменування.

Досліджувана концептуальна лінія розширюється завдяки текстовому утворенню, яке дає інформацію про те, що Господь є владикою, Господом людей. Інтерпретаційне поле концепту містить важливий компонент – займенникові засоби, які позиціонують Господа як владика всіх людей (усі, ті, всі, ми, ви, вони, всякий, той, ваш, мій, Його та ін.). Наприклад: *Він слово послав для Ізраїлевих синів, благовістячи мир через Ісуса Христа, що **Господь Він усім*** (Дії. 10: 36); *Та однак стоїть міцна Божья основа та має печатку оцю: **Господь** знає **тих, хто Його**, та: Нехай від неправди відступиться **всякий**, хто Господнє Ім'я називає!* (2 Тим. 2:19); *Бо нема різниці поміж **юдеєм** та **гелленом**, бо той же **Господь є Господом усіх**, багатий для всіх, хто кличе **Його*** (Рим.10: 12); ***А пани**, чиніть їм те саме, занегайте погрози, знайте, що **для вас і для них є на небі Господь**, а Він на обличчя не дивиться!* (Еф. 6: 9); *Бо коли живемо для Господа живемо, і коли вмираємо для Господа вмираємо. І чи живемо, чи вмираємо **ми Господні!*** (Рим.14: 8) та ін.

Одним із виявів концептуалізації слова *Господь* за параметром «Господь – володар, владика людей» є його функціонування в ряді інших контекстів. Концептосфера найменування отримує параметри опису через використання його в мовленні людей у формі звертання «Господи», що свідчить про визнання ними Його влади. Лексичною опорою при цьому служать одиниці для найменування людей і на позначення їх мовлення (*казати, сказати, скричати, озватися, промовляти* та ін.). Наприклад: ***Петро ж відповів і сказав:** Коли, **Господи**, Ти це, то звели, щоб прийшов я до Тебе по воді* (Матв.14: 28); *Але, бачачи велику бурю, злякався, і зачав потопати, і **скричав:** Рятуй мене, **Господи!**...* (Матв.14: 30); ***А ті Сімдесят** повернулися з радістю, **кажучи:** **Господи**, навіть демони коряться нам у Ім'я Твоє!* (Лук. 10:17); ***І сказали апостоли Господу:** Додай Ти нам віри!* (Лук. 17: 5); ***І Марта** сказала Ісусові: Коли б, **Господи**, був Ти отут, то не вмер би мій брат...* (Іван. 11:21); *Тоді **відповідать** Йому **праведні** й скажуть: **Господи**, коли то Тебе ми голодного бачили і нагодували, або спраженого і напоїли?* (Матв. 25: 37); ***І сталося**, як молився Він у місці одному, і коли перестав, озвався до Нього **один із Його учнів: Господи**, навчи нас молитися, як і Іван навчив своїх учнів* (Лук. 11: 1); та ін.

Слід відзначити тісний взаємозв'язок сфер концептуалізації досліджуваного поняття. Як Господь людей Бог виявляє Свою владу над ними, даючи Свої заповіді, настанови. Концепт отримує імпульс для розвитку через сполучуваність слова *Господь* та найменувань людей із низкою дієслів зі значенням волевиявлення. Тут спостерігаємо широке вживання цих слів переважно у формі наказового способу: *люби, ходіть, робіть, коріться, служіть, виявляйте, зміцняйтеся, слухайтеся, будьте слухняні, треба давати, треба пам'ятати, нехай пробуває* та ін. Наприклад: *Він же промовив йому: **Люби Господа Бога** свого всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією своєю думкою. Це найбільша й найперша заповідь. А друга однакова з нею: **Люби** свого ближнього, як самого себе. На двох оцих заповідях увесь Закон і Пророки стоять* (Матв. 22: 37–39); *Отже, як ви прийняли були **Христа Ісуса Господа**, так і в Ньому **ходіть*** (Кол. 2: 6); ***І все, що тільки робите словом чи ділом, усе робіть у Ім'я Господа Ісуса**, дякуючи через Нього Богові й Отцеві* (Кол. 3: 17); ***Дружини, слухайтеся** чоловіків своїх, як лицює то **в Господі!*** (Кол. 3: 18); ***Діти, будьте слухняні** в усьому батькам, бо це **Господеві** приємне!* (Кол. 3: 20); ***І все, що тільки чините, робіть від душі, немов Господеві, а не людям!*** (Кол. 3: 23); ***Пани, виявляйте** до рабів справедливість та рівність, і знайте, що й для вас є на небі **Господь!*** (Кол. 4: 1); ***Вийдіть** тому з-поміж них та й **відлучіться**, каже **Господь**, і не торкайтесь нечистого, і Я вас **прийму**, і буду Я вам за Отця, а ви за синів і дочок Мені будете, говорить **Господь Вседержитель!*** (2 Кор. 6: 17, 18) та ін.

Картину стосунків Господа і людей доповнює концептуальне поле, яке формує думку про те, що Господь вибирає, кличе, ставить Собі учнів. Підкреслимо, що контексти, які реалізують зазначені смисли, сприяють подальшому розгортанню теми про Господа як владика людей. Концепт актуалізується в текстах, у яких використовуються слова *призначати, покликати, покликання, вибирати (вибраний), поставляти, ставити на служінн* та ін.. Сміслові наповнення цього польового утворення формуються завдяки функціонуванню таких фрагментів: *Після того*

призначив Господь і інших **Сімдесят**, і послав їх по двох перед Себе до кожного міста та місця, куди Сам мав іти (Лук. 10: 1); Бо для вас ця обітниця, і для ваших дітей, і для всіх, що далеко знаходяться, **кого б тільки покликав Господь Бог наш**. (Дії. 2: 39); Бо так **заповів нам Господь**: Я світлом поставив Тебе для поган, щоб спасінням Ти був аж до краю землі! (Дії. 13: 47); [І] дякую тому, хто зміцнює мене, – нашому **Господеві Ісусові Христові**, що відніс мене до числа вірних, **поставивши на служіння** (1 Тим. 1: 12); Вітайте **вибраного в Господі Руфа**, і матір його та мою (Рим. 16: 13); А ми завжди повинні дякувати Богові за вас, улюблені **Господом браття**, що Бог **вибрав вас** спочатку на спасіння освяченням Духа та вірою в правду, до чого покликав Він вас через нашу Євангелію, щоб отримати славу **Господа** нашого **Ісуса Христа** (2 Сол. 2: 13–, 14); Вони воюватимуть проти Агнця та Агнець переможе їх, бо Він **Господь** над панами та Цар над царями. А **ті, хто з Ним, покликані, і вибрані, і вірні** (Об. 17: 14) та ін.

Смисловому розвитку концепту в цьому напрямку, тобто покликанню людей служити Господу як їхньому владці, сприяє вживання контекстів на позначення конкретних завдань, доручень, які дає Він людям. Такий імпульс для формування концептофери дає сполучуваність цього найменування із словами і словосполученнями на позначення покликання, доручень, наказів: *вчиняти, посилати, робити, наказувати, покликати, ставити на служіння* та ін. Наприклад: *А він, затрусившись та налякавшись, каже: Чого, Господи, хочеш, щоб я вчинив? А до нього Господь: Уставай, та до міста подайся, а там тобі скажуть, що маєш робити!* (Дії. 9: 6); *І Ананій пішов, і до дому ввійшов, і руки поклавши на нього, промовив: Савле брате, Господь Ісус, що з'явився тобі на дорозі, якою ти йшов, послав ось мене, щоб став ти видючий, і наповнився Духа Святого!* (Дії. 9: 17); *Як побачив він це видіння, то ми зараз хотіли піти в Македонію, зрозумівши, що Господь нас покликав звіщати їм Євангелію* (Дії. 16: 10); *Я зараз по тебе послав, ти добре зробив, що прийшов. Тож тепер перед Богом ми всі стоїмо, щоб почути все те, що Господь наказав був тобі* (Дії. 10:33); *А тим, що побрались, наказую не я, а Господь: Нехай не розлучається дружина з своїм чоловіком!* (1 Кор. 7: 10) та ін. Маніфестація заклику Господа служити Йому через конкретні доручення нерідко виражається вживанням дієслівних лексем у наказовій формі: *іди, піди, говори, не мовчи, треба свідчити, уставай* та ін. Наприклад: *А в Дамаску був учень один, на ймення Ананій. І Господь у видінні промовив до нього: Ананію! А він відказав: Ось я, Господи! Господь же до нього: Устань, і піди на вулицю, що Простою зветься, і пошукай в домі Юдовім Савла на ймення, тарсянина, ось бо він молиться* (Дії. 9: 10–11); *Сказав же Павлові Господь у видінні вночі: Не бійся, але говори й не мовчи* (Дії. 18: 9); *А наступної ночі став Господь перед ним і промовив: Будь бадьорий! Бо як в Єрусалимі про Мене ти свідчив, так треба тобі свідкувати й у Римі!* (Дії. 23:11); *Вийдіть тому з-поміж них та й відлучіться, каже Господь, і не торкайтесь нечистого, і Я вас прийму* (2 Кор. 6: 17) та ін. Таким чином, до стійких характеристик концепту належить інформація про те, що Господь дає учням, послідовникам конкретні доручення, закликає служити Йому, виконувати Його волю.

Одне з найбільших концептуальних полів містить інформацію про те, що Господь спасає людей. При цьому спостерігається активне сполучення слів *Господь, Господній* з лексемами на позначення спасіння: *спасатися, Спаситель, спасений*. Інтерпретаційна ознака концепту про спасіння Господом створюється при цьому численними контекстами, які відносять її до числа стійких його характеристик: *Бо сьогодні в Давидовім місті народився для вас Спаситель, Який є Христос Господь* (Лук. 2: 11); *А Ісаїя взиває про Ізраїля: Коли б число синів Ізраїлевих було, як морський пісок, то тільки останок спасеться, бо вирок закінчений та скорочений учинить Господь на землі!* (Рим. 8. 27–28); *Та ми віруємо, що спасемося благодаттю Господа Ісуса так само, як і вони* (Дії. 15: 11); *А вони відказали: Віруй в Господа Ісуса, і будеш спасений ти сам та твій дім* (Дії. 16: 31); *Бо коли ти устами своїми визнаватимеш Ісуса за Господа, і будеш вірувати в своїм серці, що Бог воскресив Його з мертвих, то спасешся* (Рим. 10: 9); *Бо кожен, хто покличе Господнє Ім'я, буде спасений* (Рим. 10: 13); *А ми завжди повинні дякувати Богові за вас, улюблені Господом браття, що Бог вибрав вас спочатку на спасіння освяченням Духа та вірою в правду* (2 Сол. 2: 13) та ін.

Лексема *Господь* часто концептуалізується в текстах, які вживаються з лексемами *вздоровлювати, очищати, видужувати, підіймати*. Ці слова у низці контекстів формують уявлення про Господа як цілителя людей. Утворене поле корелює з темою спасіння Господом

людей, яке можна розглядати як видове щодо родового. Елементами його множини виступають такі фрагменти Нового Завіту: *Чи хворіє хто з вас? Хай покличе пресвітерів Церкви, і над ним хай помоляться, намастивши його оливою в Господнє Ім'я, і молитва віри **вздоровить недужого, і Господь його підійме**, а коли він гріхи був учинив, то вони йому простяться* (Як. 5: 14–15); *А як Він перебував в одному з міст, ось один **чоловік**, увесь укритий проказою, Ісуса побачивши, упав ницьма, та й благав Його, кажучи: **Господи**, коли хочеш, Ти можеш **очистити мене!** А Він руку простяг, доторкнувся до нього й сказав: *Хочу, будь чистий! І зараз із нього проказа зійшла...* (Лук. 5: 12–13); *А коли Він до Капернауму ввійшов, то до Нього наблизився сотник, та й благувати зачав Його, кажучи: **Господи**, мій **слуга** лежить удома розслаблений, і тяжко страждає. Він говорить йому: **Я прийду й уздоровлю його**. А сотник Йому відповів: *Недостойний я, Господи, щоб зайшов Ти під стріху мою... Та промов тільки слово, і **видушає мій слуга!*** (Матв. 8: 5–8) та ін. Розвиток семантичного поля, яке характеризує Господа як цілителя, розширюється за рахунок активного використання досліджуваного ключового поняття в контекстах разом зі словосполученнями *стати видючим, відкрилися очі, розкрилися очі, прозріли очі*, що стосуються зцілення від сліпоти. Наприклад: *Що ти хочеш, щоб зробив Я тобі? А той відповів: **Господи**, нехай **стану видючим!** Ісус же до нього сказав. **Стань видючий!** Твоя віра спасла тебе! І зараз **видючим той став**, і пішов вслід за Ним, прославляючи Бога. А всі люди, бачивши це, віддали хвалу Богові* (Лук. 18: 41–43); *І коли Він додому прийшов, приступили до Нього **сліпці**. А Ісус до них каже: **Чи ж вірите ви, що Я можу вчинити оце?** Говорять до Нього вони: **Так, Господи**. Тоді Він доторкнувся до їхніх очей і сказав: **Нехай станеться вам згідно з вашою вірою! І очі відкрилися їм**. А Ісус наказав їм суворо, говорячи: **Глядіть, щоб ніхто не довідався про це!*** (Матв. 9: 28–30) та ін.**

Як розвиток теми спасіння Господом людей можна розглядати ще один напрям концептуалізації досліджуваного поняття. Йдеться про ті контексти, які демонструють наявність у найменування *Господь* сполучуваності зі словами, які свідчать про те, що Він прощає гріхи, звільняє від них. Таке смислове наповнення належить до стійких характеристик концепту. Перш за все компонентами цього концептуального поля є слова і словосполучення *виправдатися, освячуватися, прощатися (гріхи, замір серця)* та ін. Наприклад: *...і молитва віри **вздоровить недужого, і Господь його підійме**, а коли він **гріхи** був учинив, то вони йому **простяться*** (Як. 5: 15); *Тож покайся за це лихе діло своє, і проси **Господа**, може **прощений** буде тобі **замір серця твого!*** (Дії. 8: 22); *І такими були дехто з вас, але **ви** обмились, але **освятилились**, але **виправдались** Іменем **Господа Ісуса Христа** й Духом нашого Бога* (1 Кор. 6: 11). При формуванні цього поля певне смислове навантаження падає також на перифрастичні найменування прощення гріхів: *визволяти від лихого вчинку; зміцнювати серця невинними в святості; ви були колись темрявою, тепер же ви світло; вважайте себе за мертвих для гріха; заплата за гріх смерть, а дар Божий вічне життя*. Наприклад: *А **від усякого вчинку лихого Господь мене визволить** та збереже для Свого Небесного Царства. Йому слава на віки вічні, амінь!* (2 Тим. 4: 18); *Нехай Він **зміцнить серця ваші невинними в святості перед Богом** і нашим Отцем, при приході **Господа** нашого **Ісуса** з усіма святими Його!* (1 Сол. 3: 13); ***Ви бо були колись темрявою, тепер же ви світло в Господі*** (Еф. 5: 8); *Так само ж і ви **вважайте себе за мертвих для гріха** й за живих для Бога в **Христі Ісусі, Господі** наших* (Рим. 6: 11); *Бо **заплата за гріх смерть, а дар Божий вічне життя в Христі Ісусі, Господі** наших!* (Рим. 6: 23) та ін.

Стосунки Господа і людей отримують у тексті Нового Завіту концептуалізацію ще в одному напрямку. Досліджуване поняття пов'язане із словосполученнями *вічне життя, Небесне (вічне) Царство* і їхніми синонімічними найменуваннями (*вінець життя, життя наше на небесах*). Наприклад: *А **від усякого вчинку лихого Господь мене визволить** та збереже для Свого **Небесного Царства**. Йому слава на віки вічні, амінь!* (2 Тим. 4: 18); *Блаженна людина, що витерпить пробу, бо, бувши випробувана, дістане **вінця життя**, якого **Господь** обіцяв **тим, хто любить Його*** (Як. 1: 12); *Відповів Йому Симон Петро: **До кого ми підемо, Господи?** Ти маєш слова **життя вічного*** (Іван. 6: 68); ***Життя ж наше на небесах**, звідки ждемо й Спасителя, **Господа Ісуса Христа*** (Фил. 3: 20); *...бережіть себе самих у Божій любові, і чекайте милості **Господа** нашого **Ісуса Христа** для **вічного життя*** (Юд. 1: 21); *Бо щедро відкриється вам **вхід до вічного Царства Господа** нашого й Спасителя **Ісуса Христа*** (2 Петр. 1

:11) та ін. Такий контекстуальний розвиток концепту спрямований на формування польового утворення «Господь веде людей до вічного життя, Небесного Царства». Його трактуємо як концептуальну розбудову, продовження теми спасіння, прощення гріхів, адже доступ до вічного життя, Небесного Царства можливий за умови прощення Господом гріхів, отримання людиною спасіння.

Реалізуючись у площині «Господь – люди», досліджуваний концепт поповнюється параметром на позначення допомоги людям. Його інформаційне навантаження формується переважно дієслівними засобами, що іменують дії, ситуації, що свідчать про сприяння Господа людям, про те, що Він їм допомагає в різних ситуаціях (*помагати, помічник, визволяти, виводити, підкріпляти, зглянутися, зберігати, послати милість* та ін.). Наприклад: *І пішли вони, і скрізь проповідували. А Господь помагав їм, і стверджував слово ознаками, що його супроводили. Амінь* (Мар.16: 20); *Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що зглянувся й визволив люд Свій!* (Лук. 1: 68); *Але Господь став при мені та й мене підкріпив, щоб проповідь виконалась через мене, та щоб усі погани почули її. І я визволився з пащі лев'ячої...* (2 Тим. 4: 17); *...переслідуваннями та стражданнями, що спіткали були мене в Антіохії, в Іконії, у Лістрах, такі переслідування переніс я, та Господь від усіх мене визволив* (2 Тим. 3 :11); *А від усякого вчинку лихого Господь мене визволить та збереже для Свого Небесного Царства. Йому слава на віки вічні, амінь!* (2 Тим. 4:18) та ін. Така інтерпретація концептуального поля розвивається також за рахунок зв'язку слова *Господь* із перифразами для найменування численних випадків Його допомоги людям. Звичайно йдеться про різні конкретні ситуації, в яких виявляється сприяння Господа людям. При цьому в тексті задіюються такі мовні засоби їх опису: *послав Свого Ангола і видер мене із рук Іродових; вивів із в'язниці; послав милість; зглянувся Він, щоб зняти наругу; руку Свою простягатимеш Ти на вздоровлення, і щоб знамена та чуда чинились; очі Господні до праведних, а вуха Його до їхніх прохань; вміє рятувати побожних від спокуси; Він по правиці моїй, щоб я не захитався; дав перемогу* та ін. Наприклад: *Сказав же Петро, опритомнівши: Тепер знаю правдиво, що Господь послав Свого Ангола і видер мене із рук Іродових та від усього чекання народу юдейського* (Дії. 12: 11); *І почули сусіди й родина її, що Господь Свою милість велику на неї послав, та й утішалися разом із нею* (Лук. 1: 58). *Так для мене Господь учинив за тих днів, коли зглянувся Він, щоб зняти наругу мою між людьми!* (Лук. 1:25); *...вміє Господь рятувати побожних від спокуси, а неправедних берегти на день суду для кари* (2 Петр. 2: 9); *Тому то ми сміливо говоримо: Господь мені помічник, і я не злякаюсь нікого: що зробить людина мені?* (Євр. 13: 6); *А Богові дяка, що Він Господом нашим Ісусом Христом перемогу нам дав* (1 Кор. 15: 57) та ін.

Входження лексеми *Господь* у ланцюжки зв'язків із словами *благодать, віра, любов, мир* та їх дериватів демонструє ще один параметр його текстового осмислення. Концептуалізація тут здійснюється за рахунок цілого ряду фрагментів, які демонструють широке використання в них досліджуваного найменування: *І сказали апостоли Господу: Додай Ти нам віри!* (Лук. 17:5); *Бо хто ж Аполлос? Або хто то Павло? Вони тільки слуги, що ви вірували через них, і то скільки кому дав Господь* (1 Кор. 3: 5); *...ні вишина, ні глибина, ані інше яке створіння не зможе відлучити нас від любові Божої, яка в Христі Ісусі, Господі нашім!* (Рим. 8: 39); *Господь же нехай серця ваші спрямує на Божу любов та терпеливість Христову!* (2 Сол. 3:5); *А Бог миру потопче незабаром сатану під ваші ноги. Благодать Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з вами! Амінь* (Рим. 16: 20); *І багато збільшилась у мені благодать Господа нашого з вірою та з любов'ю в Христі Ісусі* (2 Сол. 4:14); *Мир братам і любов із вірою від Бога Отця й Господа Ісуса Христа!* (Еф. 6: 23) та ін. Таким чином, численні контекстуальні зв'язки слова *Господь* маніфестують зміст концептуального поля: «Господь дає віру, благодать, любов, мир».

Досліджуваний концепт корелює також зі словами і словосполученнями *помста, давати помсту, месник, судити, суд (учинити), вигублювати, відплачувати, винуватити, кара, погибель, віддавати за вчинками*, а також із словосполученнями і реченнями, які є до них контекстуальними синонімами. Наприклад: *Бо знаємо Того, Хто сказав: Мені помста належить, Я відплачу, – говорить Господь. І ще: Господь буде судити народа Свого!* (Євр. 10: 30); *Щоб ніхто не кривдив і не визискував брата свого в якій-будь справі, бо месник Господь за все це, як і перше казали ми вам та засвідчили* (1 Сол. 4: 6); *Котляр Олександр накоїв був лиха чимало мені... Нехай Господь йому віддасть за його вчинками!* (2 Тим. 4: 14); *...вміє Господь*

рятувати побожних від спокуси, а **неправедних берегти на день суду для кари** (2 Петр. 2: 9); *А я хочу нагадати вам, що раз усе знаєте, що **Господь** визволив людей від землі єгипетської, а згодом **вигубив тих, хто не вірував** (Юд. 1: 5); Через це одного дня прийдуть кари його, смерть, і плач, і голод, і спалений буде огнем, бо міцний **Господь, Бог, що судить його!** (Об. 18: 8) та ін. У світлі такої текстової сполучуваності досліджуваний концепт отримує осмислення: «Господь відплачує людям за гріхи, за безбожні вчинки».*

Численні контексти Нового Завіту служать розвиткові досліджуваного поняття у напрямку його збагачення концептуальними ознаками про другий прихід Господа. Утворене ними концептуальне поле представляє олин із найбільших текстових масивів, що свідчить про його інформаційну важливість і актуальність. Наприклад: *Тож пильнуйте, бо не знаєте, котрого дня **прийде Господь** ваш* (Матв. 24: 42); *Сам бо **Господь** із наказом, при голосі Архангола та при Божій сурмі зійде з неба, і перше воскреснуть умерлі в Христі* (1 Сол. 4: 16); *Бо то справедливе в Бога віддати утиском тим, хто вас утискає, а вам, хто утиски терпить, відпочинок із нами, коли **з'явиться з неба Господь Ісус** з Ангелами сили Своєї* (2 Сол. 1: 6, 7); *Наостанку мені призначається вінок праведності, якого мені того дня дасть **Господь**, Суддя праведний; і не тільки мені, але й усім, хто **прихід Його** полюбив* (2 Тим. 4: 8); *Тому не судить передчасно нічого, аж поки не **прийде Господь**, що й висвітлить таємниці темряви та виявить задуми сердець, і тоді кожному буде похвала від Бога* (1 Кор. 4: 5); *Той, Хто свідкує, говорить оце: Так, незабаром **прийду!** Амінь. **Прийди, Господи*** (Об. 22: 20) та ін. Це концептуальне поле формується навколо значного масиву синонімічних одиниць на позначення приходу Господа: *приходити, прихід, з'явитися (з неба), з'явлення, зацарювати, запанувати, зійти з неба, з'явитися з неба, день Господній (прибуде)* та ін.

Поняття *Господь* актуалізується у великій кількості фрагментів, які демонструють стійкі парадигматичні зв'язки, що виступають концептотвірним фактором. Його мовна об'єктивація демонструє утворення ще однієї – третьої концептуальної лінії: «люди – Господь», що формується рядом концептуальних полів із різним смисловим наповненням. Розвиток цієї концептуальної лінії, як і попередньої, переважно пов'язаний зі словами, які прямо або опосередковано називають людей. Вона співвідноситься з цілим рядом концептуальних полів, які виявляють усю багатоманітність стосунків між Господом і людьми, а дослідження задіяних при цьому засобів дає можливість окреслити основні складові концепту.

Текстова концептуалізація досліджуваного найменування представляє інформацію про належність людей Господові, їх перебування в Господі. Така розбудова поняття базується на функціонуванні відповідного поля, яке формується навколо фрагментів, в яких наявні найменування людей у поєднанні із словами *в Господі, для Господа, з Господом, від Господа*, Наприклад: *Вітайте **Амплія**, мого улюбленого **в Господі*** (Рим. 16: 8); *Вітайте мого родича **Іродіона. Вітайте Наркісових, що в Господі*** (Рим. 16: 11); *А **хто з Господом** злучується, стає одним духом із Ним* (1 Кор. 6: 17); *Бо **покликаний в Господі раб** визволенець Господній; так само **покликаний і визволенець він раб Христа*** (1 Кор. 7: 22); *Однак **в Господі ані чоловік без жінки, ані жінка без чоловіка*** (1 Кор. 11: 11); *Отож, **благаю вас я, в'язень у Господі**, щоб ви поводитися гідно покликання, що до нього покликано вас* (Ефес. 4: 1); *Зрештою, **браття мої, радійте у Господі!*** (Фил. 3: 1); ***Хто** вважає на день, **для Господа** вважає, а **хто** не вважає на день, **для Господа** не вважає. **Хто** їсть, **для Господа** їсть, бо дякує Богові. А **хто** не їсть, **для Господа** не їсть, і дякує Богові* (Рим. 14: 6) та ін.

Ця інформаційна складова концепту знаходить свою розбудову через ряд інших засобів – контекстів із використанням займенників *наш, ваш, мій*. Таким чином це мікрополе є частиною загального концептуального поля про спільність, близькість людей і Господа. Наприклад: *Бо **для вас ця обітниця, і для ваших дітей, і для всіх, що далеко знаходяться, кого б тільки покликав Господь, Бог наш*** (Дії. 2: 39); *Потім каже Хомі: **Простягни свого пальця сюди, та на руки Мої подивись. Простягни й свою руку, іклади до боку Мого. І не будь ти невірний, але віруючий! А Хома відповів і сказав Йому: **Господь мій і Бог мій!***** (Іван. 20:27–29); *Тож пильнуйте, бо не знаєте, котрого дня **прийде Господь ваш*** (Матв. 24: 42); *Тож усе я вважаю за втрату ради переважного познання **Христа Ісуса, мого Господа**, що я ради Нього відмовився всього, і*

вважаю все за сміття, щоб придбати Христа (Фил. 3: 8); **Благодать Господа нашого Ісуса Христа** нехай буде з духом вашим, браття! Амінь (Гал. 6: 18) та ін.

Із цим польовим утворенням також корелюють фрагменти, які містять ряд лексем, переважно дієслівних, що свідчать про близькість, спільність людей із Господом: *держатись, приймати, збагачуватись, давати, пробувати, поводитися, зміцнюватися, робити, служити, коритись, чинити, служити, примножувати, знати, удосконалювати, думати, радіти, потішитися, приймати, ходити, співати, відроджувати, зростити, прославлятися* та ін. Реалізація такого текстового смислу здійснюється також завдяки активності низки словосполучень: *віддавати себе; бути слухняним; зміцнювати серця; зростати в пізнанні; мати (покладати) надію; дати розум; поводитися належно щодо Господа; буду Я вам за Отця, а ви за синів і дочок Мені будете; відмовитися всього; стати наслідувачами* та ін. Таким чином активна сполучуваність цих текстових засобів із найменуванням *Господь* сприяє розбудові його концептосфери. Наприклад: *І не так, як надіялись ми, але **віддали себе** перш **Господеві** та нам із волі Божої* (2 Кор. 8: 5); *Бо ви знаєте благодать **Господа** нашого Ісуса Христа, Який, бувши багатий, збіднів ради вас, щоб **ви збагатились** Його убозством* (2 Кор. 8: 9); *А це я кажу вам самим на пожиток, а не щоб сильце вам накинати, але щоб пристойно й горливо **держались Господа*** (1 Кор. 7: 35); *Отже, як **ви прийняли були Христа Ісуса Господа**, так і в Ньому ходіть* (Кол. 2: 6); *Нарешті, **мої брати, зміцняйтеся Господом** та могутністю сили Його!* (Еф. 6: 10); *...**ви стали наслідувачі** нам і **Господеві**, слово прийнявши в великому утискові з радістю Духа Святого* (1 Сол. 1: 6 І); *І все, що тільки робите словом чи ділом, **усе робіть у Ім'я Господа Ісуса**, дякуючи через Нього Богові й Отцеві* (Кол. 3: 17); *...але щоб **зростали в благодаті й пізнанні Господа** нашого й Спасителя Ісуса Христа. Йому слава і тепер, і дня вічного! Амінь* (2 Петр. 3: 18) та ін.

Співвіднесеність досліджуваного поняття із рядом контекстів, у яких функціонують слова на позначення служіння Господу, формує ще одну складову концептуальної лінії «люди – Господь». Ця грань концепту розкривається завдяки дериваційному гнізду для найменування служіння Господу (*служити, служіння, служба, служитель*). Наприклад: *І, як до нього вони прибули, він промовив до них: Ви знаєте, як із першого дня, відколи прибув в Азію, **я з вами весь час перебував, і служив Господеві** з усією покорою, і з рясними слізьми та напастями, що спіткали мене від юдейської змови* (Дії. 20: 18–19); *У ревності не лінуйтеся, духом палайте, **служіть Господеві*** (Рим. 12: 11); *А щоб знали і ви щось про мене, та що я роблю, то все вам розповість Тихик, улюблений брат і в **Господі** вірний **служитель*** (Еф. 6: 21); *Та скажіть **Архінові**: Доглядай того **служіння**, що прийняв його в **Господі**, щоб ти його виконав!* (Кол. 4: 17); *Я дяку складаю Тому, Хто зміцнив мене, Христа Ісуса, **Господу** нашому, що мене за вірного визнав і **поставив на службу*** (2 Сол. 4: 12); *Знайте, що від Господа приймете в нагороду спадщину, бо **служите ви Господеві Христові*** (Кол. 3: 24) та ін. Концептуальне поле «люди служать Господові» характеризується кореляцією з текстовими фрагментами, які містять синонімічні найменування служіння як праці для Господа (*працювати, попрацювати, праця, діло, справа*). Наприклад: *Вітайте **Трифену й Трифосу**, що **працюють у Господі**. Вітайте улюблену **Персиду**, що багато **попрацювала в Господі*** (Рим. 16: 12); *Отже, **брати любі мої**, будьте міцні, непохитні, збагачуйтеся завжди в **Господньому ділі**, знаючи, що ваша **праця** не марнотна у Господі!* (1 Кор. 15: 58); *Коли ж прийде до вас Тимофій, то пильнуйте, щоб він був безпечний у вас, бо **діло Господнє він робить**, як і я* (1 Кор. 16: 10); *Хіба ж я не вільний? Чи ж я не апостол? Хіба я не бачив Ісуса Христа, Господа нашого? Хіба ви то не **справа моя перед Господом**?* (1 Кор. 9: 1) та ін. Таким чином, текстова інформація про служіння людей Господу концептуалізується у двох вимірах, які формують одне польове утворення. Найчастіше для цього задіяні контексти із лексемами на позначення служіння та праці. Загалом усі наведені концептуальні поля служать розбудові однієї теми про належність людей Господові, демонструючи її різноманітне текстове представлення.

У рамках концептуальної лінії «люди – Господь» досліджуване поняття характеризується стійкими зв'язками зі словами *свідчити, засвідчити, благовістити, проповідувати, навертати, навчати звіщати Євангелію (Слово Господнє, Боже), провіщати Слово Господнє* та ін. Ці синонімічні найменування встановлюють його зв'язок із широким спектром контекстів. Наприклад: *І **апостоли** з великою силою **свідчили** про воскресення Ісуса **Господа**, і благодать*

велика на всіх них була! (Дії. 4: 33); **А вони ж, засвідчивши, і Слово Господнє звістивши, повернулись до Єрусалиму, і звіщали Євангелію в багатьох самарійських оселях** (Дії. 8: 25); **А між ними були мужі деякі з Кіпру та з Кірінеї, що до Антіохії прийшли, і промовляли їй до греків, благовістячи про Господа Ісуса** (Дії. 11: 20); **А по декількох днях промовив Павло до Варнави: Ходімо знов, і відвідаймо наших братів у кожному місті, де ми провіщали Слово Господнє, як вони пробувають** (Дії. 15: 36); **Бо ми не себе самих проповідуємо, але Христа Ісуса, Господа, ми ж самі раби ваші ради Ісуса** (2 Кор. 4: 5); **І я свідчив юдеям та гелленам, щоб вони перед Богом покались, та вірували в Господа нашого Ісуса Христа** (Дії. 20: 21) та ін. Такі типові для аналізованого найменування концепту сполучення зі словами на позначення проповіді, свідчення про Господа служать формуванню концептуального поля «люди проповідують, свідчать про Господа».

Концепт активно включається в ряд інших контекстів, що формують у ньому певні смисли. Поле «люди вірують в Господа» акумулює текстові ознаки через сполучуваність лексеми *Господь* із дериваційним гніздом слів на позначення віри (*віра, вірувати, ввірувати*). Активне функціонування цих словосполучень доповнює текстову концептуалізацію ще однією концептуальною ознакою. Наприклад: **Промовив до нього Ісус: І ти бачив Його, і Той, Хто говорить з тобою то Він!... А він відказав: Я вірую, Господи! І вклонився Йому** (Іван. 9: 37–38); **Вона каже Йому: Так, Господи! Я вірую, що Ти Христос, Син Божий, що має прийти на цей світ** (Іван. 11: 27); **І все збільшувалось тих, хто вірує в Господа, безліч чоловіків і жінок** (Дії. 5: 14); **А це стало відоме по цілій Йоннії, і багато хто в Господа ввірували** (Дії 9. 42); **А Крисп, старший синагоги, увірував в Господа з усім домом своїм; і багато з коринтян, почувши, увірували й охристились** (Дії. 18: 8); **Тому й я, прочувши про вашу віру в Господа Ісуса, і про любов до всіх святих, 16 не перестаю за вас дякувати, і в молитвах своїх за вас згадую** (Ефес. 1: 15–16); **Брати мої, не зважаючи на обличчя, майте віру в нашого Господа слави, Ісуса Христа** (Як. 2: 1) та ін.

Спільне вживання в контекстах лексеми *Господь* і найменувань для позначення прославлення супроводжується розвитком ще одного концептуального поля. Його формує використання таких дериваційно і синонімічно пов'язаних лексем, як *слава, славити, славитися, прославити, прославитися, виславляти, хвалити* та ін. Наприклад: **І це стало відоме юдеям та гелленам, усім, що в Ефесі замешкують, і острах напав на всіх їх, і славилось Ім'я Господа Ісуса** (Дії. 19: 17); **...щоб ви однодушно, одними устами славили Бога й Отця Господа нашого Ісуса Христа** (Рим. 15: 6); **...а для поган щоб славили Бога за милосердя, як написано: Тому я хвалитиму Тебе, Господи, серед поган, і Ім'я Твоє буду виспівувати!** (Рим. 15: 9); **І ще: Хваліть, усі погани, Господа, виславляйте Його, усі люди!** (Рим. 15: 11); **Хто Тебе, Господи, не побоїться, та Ймення Твого не прославить? Бо один Ти святий, бо народи всі прийдуть та вклоняться перед Тобою, бо з'явилися суди Твої!** (Об. 15: 4); **По цьому почув я наче гучний голос великого натовпу в небі, який говорив: Алілуя! Спасіння, і слава, і сила Господеві нашому** (Об. 19: 1). Вживання слова *Господь* у контекстах такого змісту служить актуалізації в ньому концептуальної ознаки «люди славлять Господа».

Висновки дослідження та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, функціонування концепту «Господь» у Новому Завіті формує польові утворення, представлені мовними одиницями, об'єднаними на основі загальних інтегральних ознак. Він постає як складна ієрархічна структура, базовими для моделювання якої є три концептуальні лінії «хто є Господом», «Господь – люди» і «люди – Господь», які сформовані множиною концептуальних полів. Інтерпретаційне поле концепту є обширним, воно генерує численні текстові смисли, які можна представити у вигляді такого утворення: «хто є Господом» (Ісус Христос, Бог є Господом; «Господь – люди» (Господь є владикою, Господом людей; Він дає людям Свої заповіді, настанови; вибирає, кличе, ставить Собі учнів; дає конкретних завдання, доручення; спасає людей; зцілює людей; прощає гріхи, звільняє від них; дарує вічне життя, веде до Небесного (вічного) Царства; допомагає людям; дає віру, мир, благодать, любов; відплачує за гріхи, за безбожні вчинки; прийде з неба); «люди – Господь» (люди належать Господу, перебувають в Господі; служать Господові; проповідують, свідчать про Господа; вірують у Господа; славлять Господа).

Запропонована методика опису вербальних репрезентацій концепту шляхом побудови змістовної моделі виявляє його структуру й актуалізовані текстом провідні смисли. Вивчення тексту Нового Завіту через аналіз представлених у ньому ключових концептів набуває особливої

важливості, оскільки завдяки цьому здійснюється більш глибоке розуміння духовних, сакральних цінностей у їх концептуальному вимірі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеева Е. А. Семантические особенности лексики, связанной с обозначением объектов культурной символики (на примере символа Бог в русской и французской лингвокультурах) : автореф... канд. филол. наук. : 10.02.19 – теория языка / Е. А. Алексеева. – Саратов 2001. — 20 с.
2. Бабенко Л. Г. Лингвистический анализ художественного текста. Теория и практика : учебник ; практикум / Л. Г. Бабенко, Ю. В. Казарин. – М. : Флинта : Наука, 2004. – 496 с.
3. Біблія або книги Святого Письма Старого і Нового Заповіту із мови давньоєврейської й грецької наново перекладена / Пер. І. Огієнка. – К., 1992. – 1255 с.
4. Вежбицкая Анна. Значение Иисусовых притч: семантический подход к Евангелиям / Вежбицкая Анна. Семантические универсалии и описание языков: грамматическая семантика. Ключевые концепты культур. Сценарии поведения / Анна Вежбицкая ; [пер. с англ. А. Д. Шмелева]. – М. : Языки русской культуры, 1999. – С. 730–766.
5. Маслова В. А. Лингвокультурология: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В. А. Маслова. – М. : Академия, 2001. – 208 с.
6. Мацьків П. В. Концептосфера БОГ в українській мовній картині світу: біблійний, фольклорний, словниково-діахронний дискурс: автореф. дис... д-ра філол наук : 10.02.01 – українська мова / П. В. Мацьків. – К., 2008. – 36 с.
7. Орлова Н. М. Черепанов М. В. О формировании концептов «свет» и «тьма» // Предложение и слово: межвуз. сб. научн. тр. – Саратов: Изд-во Сарат. ун-та, 2002. – С. 551–563.
8. Шевченко А. С. Концепти ПРАВЕДНІСТЬ і БЕЗЗАКОННЯ у Старому та Новому Заповіті (на матеріалі іспаномовного тексту Біблії) [Електронний ресурс] / А. С. Шевченко // Проблеми семантики слова, речення та тексту. – 2011. – Вип. 26. – С. 394–400. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pssrtt_2011_26_46;
9. Шевченко А. С. Реконструкція концепту justicia/справедливість у межах посесивного фрейму (на матеріалі іспаномовного тексту Біблії) [Електронний ресурс] / А. С. Шевченко // Наукові записки Національного університету «Острозька академія», Сер. : Філологічна. — 2013. — Вип. 34. с.261–263. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2013_34_80.
10. Чернейко Л. О. Концепты жизнь и смерть как фрагменты русской языковой картины мира / Л. О. Чернейко, Хо Сен Тэ // Филологические науки. – 2001. – № 5. – С. 51–52.

Шевченко Л. Вербалізація концепта «Господь» (на матеріалі Нового Завета). В статті на основі концептуального аналізу розглядається вербалізація концепта «Господь» як одного з найбільш значимих в тексті Нового Завета. Таке направлення дослідження вважаємо перспективним в зв'язі з важким місцем і значительною роллю ключових концептів культури в системі духовних цінностей общества. В статті пропонуємо модель описання концепта через його мовні параметри, основне увагу при цьому надаємо виявленню структурно організованого множини концептуальних ознак, які демонструють суттєву сутність концепта, особливості його мовної репрезентації. Аналіз сумісності слова-номінанта концепта дозволяє здійснити моделювання його смислового каркаса. Реконструкція значення концепта передбачає аналіз всіх текстових засобів, використовуваних для його вербалізації. Він представляє як складне утворення, включає в себе різні текстові характеристики. Обов'язковими процедурами при цьому виступили виявлення дериваційного гнізда слова-номінанта концепта, контекстів, в яких воно використовується, формування на їх основі концептуальних полів і ліній. Це послужило основою для моделювання структури концепта «Господь», дозволило представити його смислове наповнення.

Ключевые слова: Новый Завет, концепт, концептуальное поле, концептосфера, реконструкция концепта.

Shevchenko L. Verbalization of the concept of the «Lord» (based on the text of the New Testament). In this article we consider verbalization of the concept «Lord» (as this concept is one of the most significant in a text of the New Testament) on the basis of the conceptual analysis. We consider such line of research as promising one due to important place and significant role of key cultural concepts in spiritual values of society. In this article we propose a model of describing concept according to its language parameters, and the main focus we land on the identifying structured set of conceptual signs that show meaningful essence of the concept, and features of its linguistic representation. Analysis of the compatibility of concept's nominative word allows us to construct a model of its semantic frame. Reconstruction of the concept's meaning involves analysis of all text's means, which used for its verbalization. It appears as a complex essence that includes different characteristics of its text. At that, the essential procedures are: clarifying derivational nests of the concept's nominative word, identifying contexts in which it is used, and forming conceptual lines and fields on their basis. This became a basis for modeling of a structure of the concept «Lord», for the representing its semantic content.

Key words: New Testament, concept, conceptual field, sphere of concepts, reconstruction of concept.